

Konsekvent digtning

KURT SCHWITTERS

Det er bogstavet, og ikke ordet, der er det oprindelige materiale for digtningen. Ord er:

- 1 Komposition af bogstaver.
- 2 Klang.
- 3 Betegnelse (Betydning).
- 4 Bærer af associationer.

Kunst er utydelig, uendelig; i en konsekvent formgivning må materialet være entydigt.

- 1 Rækkefølgen af bogstaver i et ord er entydig, ens for alle. Den er uafhængig af betragterens personlige stillingtagen.
- 2 Klangen er kun entydig i det sagte ord. På skrift er den afhængig af betragterens forestillingsevne. Derfor kan klangen kun være materiale for recitationen og ikke for poesien.
- 3 Betydningen er kun entydig, når f.eks. den beskrevne genstand faktisk er til stede. Ellers er den afhængig af betragterens forestillingsevne.
- 4 Associationerne kan ikke være entydige, da de er fuldstændig afhængige af betragterens kombinationsevne. Alle har deres egne oplevelser, de erindringer og kombinerer på forskellige vis.

4. Den klassiske digtning forlader sig på menneskenes enshed. Den betragter associationen som entydig. Den tager fejl. Sine tyngdepunkter har den uden tvivl i associationerne: "Über alle Gipfeln is Ruh", "Over alle tinder er der ro". Goethe vil her ikke bare sige, at der er stille over tinderne, han vil, at læseren skal nyde denne ro lige så meget som digteren, dødtæt af embedsforretninger og byens selskabsliv, selv gjorde det. Hvor lidt almene sådanne associationer egentlig er, ville fremgå klart, hvis

man læste disse vers op for en hedeboer (i en egn med 2 mennesker pr. km²). For ham vil sikkert "Jagende, takkede lyn undergrundsbanen kører over skyskraberen" forekomme betydeligt mere imponerende. Under alle omstændigheder udløser konstateringen af, at der er ro, ingen poetisk følelse hos ham, for ham er ro helt normalt. Digteren forlader sig på den poetiske følelse. Og hvad er en poetisk følelse? Hele roens poesi står og falder med betragterens indfølelsesevne. Ordene selv lades her helt ude af betragtning.

Pånær den ganske ubetydelige klangrytme i tonefaldet – som bare er et resultat af rimforbindelsen mellem "Ruh" og "du" i næste verslinie. Den eneste faste forbindelse mellem delene i klassisk digtning er associationerne, det vil sige poetisk følelse. Den samlede klassiske digtning oplever vi nu som dadaistisk filosofi, at den kun i ringe grad har haft noget reelt dadaistisk ærinde, gør den kun så meget mere galsindet. I dag nøjes den klassiske digtning med at holde liv i varietees coupletsangere.

3. Det er den abstrakte digtnings store bedrift, at den frigør ordet fra associationerne og bedømmer ord i forhold til ord; herunder forestilling i forhold til forestilling, under stadig hensyntagen til klangen. Det er mere konsekvent end den poetiske følelses vurdering, men stadig ikke konsekvent nok. Hvad den abstrakte digter efterstræber, efterstræbes på samme vis, bare mere konsekvent, af den dadaistiske maler, som sætter virkelige genstande i forhold til hinanden ved at klistre og sømme dem sammen. Her lader forestillingerne sig langt mere klart bedømme end i deres overførte betydning i ord.

2. At betragte klangen som digtets bærende kvalitet anser jeg heller ikke for at være konsekvent, fordi klangen kun er entydig i sagte ord, og ikke i skrevne. Klangdigtning kan kun være entydig i de tilfælde, den fremstår som kunstnerisk recitation og ikke bliver skrevet ned. Man må på det strengeste skelne mellem digtning og recitation. For recitationen er digtningen kun materiale. Det er endda recitationen ligegyldigt om dets materiale er digtning eller ej. Man kan f.eks. sagtens recitere alfabetet, der oprindeligt er en ren praktisk foranstaltning, på en sådan måde, at resultatet bliver et kunstværk. Om den kunstneriske recitation står der stadig meget tilbage at skrive.

På dansk ved Lars Bukdahl

Trykt i *G. Zeitschrift für elementare Gestaltung*, nr. 3, juni 1924

Note

1. Den konsekvente digtning laves af bogstaver. Bogstaver har ingen forestillinger. Bogstaver har ingen klang i sig, de indeholder blot muligheden for gennem recitation at antage klanglige værdier. Det konsekvente digt spiller bogstaver og bogstavgrupper ud imod hinanden.

